

Συνέντευξη της Κοινωνικής Λειτουργού Ναταλίας Πέιτση στη Δήμητρα Ντόι

1. Ποιο είναι το έργο της κοινωνικής λειτουργού στο σχολείο;

Απάντηση:

Το έργο του Κοινωνικού Λειτουργού που εργάζεται σε σχολεία είναι πολυδιάστατο και σύνθετο! Θα λέγαμε, όμως, ότι πρώτο του μέλημα είναι η ψυχοκοινωνική υποστήριξη των μαθητών. Ο κοινωνικός λειτουργός φροντίζει να εντοπίσει μαθητές που αντιμετωπίζουν οποιαδήποτε μορφής δυσκολία (συναισθηματική, εκπαιδευτική, κοινωνική, οικονομική, κ.α.) και στοχεύει στην εκμάθηση συμπεριφορών και στάσεων που μπορούν να βοηθήσουν στην επίλυση αυτών των θεμάτων. Ο Κοινωνικός Λειτουργός αποτελεί το διαμεσολαβητή μεταξύ του σχολείου και της οικογένειας και εργάζεται συστημικά (σχολείο-οικογένεια-κοινότητα) με επίκεντρο πάντοτε το μαθητή. Τέλος, ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού στο σχολείο είναι και ενημερωτικός, καθώς ενημερώνει και ευαισθητοποιεί τους μαθητές σε ζητήματα όπως π.χ. σχολικός εκφοβισμός, διαδίκτυο, διαφορετικότητα, περιθωριοποίηση, αποκλεισμός κ.α. .

2. Πού αλλού ασκεί το επάγγελμα της;

Ένα από τα πλεονεκτήματα του επαγγέλματος του κοινωνικού λειτουργού είναι η πληθώρα πλαισίων και υπηρεσιών που μπορεί να εργαστεί. Η κοινωνική εργασία, η επιστήμη δηλαδή του Κοινωνικού Λειτουργού απευθύνεται σε ευάλωτες κοινωνικά ομάδες και σε άτομα που μπορεί να βιώνουν σημαντικά και στρεσογόνα γεγονότα στη ζωή τους. Κάποια από τα παραδείγματα αυτών των ομάδων είναι π.χ. άποροι, άστεγοι, πρόσφυγες ή μετανάστες, άτομα εξαρτημένα από ουσίες, μονογονεϊκές οικογένειες, παιδιά και έφηβοι

που βρίσκονται σε δομές φιλοξενίας, άτομα με ειδικές ανάγκες και οι φροντιστές τους, ηλικιωμένοι, θύματα βίας, άτομα που νοσηλεύονται σε νοσοκομεία ή δομές ψυχικής υγείας κ.α. . Οπότε, ένας κοινωνικός λειτουργός μπορεί να εργάζεται σε οποιαδήποτε δημόσια ή ιδιωτική υπηρεσία που εξυπηρετεί και υποστηρίζει τις παραπάνω ομάδες ατόμων.

3. Πώς διαφοροποιείται από εκείνο της ψυχολόγου;

Παρότι και τα δύο επαγγέλματα αφορούν ανθρώπους που αντιμετωπίζουν μια δυσκολία σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή και υπο συγκεκριμένες συνθήκες, υπάρχουν βασικές διαφορές στην παρέμβαση των δύο επαγγελματιών, καθώς επίσης και ο στόχος της παρέμβασης διαφέρει.

Οι σπουδές του Κοινωνικού λειτουργού αποτελούνται από επιστήμες όπως ψυχολογία, νομική, εγκληματολογία, οικονομία, κοινωνική διοίκηση και κοινωνική πολιτική, πολιτικές επιστήμες κ.α. που έχουν στόχο να προωθήσουν την αλλαγή στην κοινωνία. Από την άλλη πλευρά, ένας ψυχολόγος εκπαιδεύεται και εξειδικεύεται στη θεραπεία προβλημάτων ψυχικής υγείας και στην μελέτη της ανθρώπινης συμπεριφοράς. Ένας κοινωνικός λειτουργός είναι επαγγελματίας εκπαιδευμένος για να βοηθήσει άτομα με μειονεκτική ψυχική, σωματική, οικονομική ή κοινωνική θέση. Από την άλλη πλευρά, ένας ψυχολόγος είναι επαγγελματίας εκπαιδευμένος για να θεραπεύσει προβλήματα ψυχικής υγείας και άλλα ψυχολογικά ζητήματα. Σίγουρα ο Κοινωνικός Λειτουργός γνωρίζει τις αρχές της ψυχολογίας, ωστόσο, δεν μπορεί να

χρησιμοποιήσει τα εργαλεία-τεχνικές που είναι αναγκαία στη ψυχοθεραπεία. Μπορεί όμως να παραπέμψει τον εξυπηρετούμενο σε έναν ψυχολόγο εάν το θεωρεί απαραίτητο!

4. Σε ποιες περιπτώσεις απευθύνεται ένας μαθητής στην κοινωνική λειτουργό;

Οι μαθητές μπορούν να απευθυνθούν στον Κοινωνικό Λειτουργό του σχολείου σε περίπτωση που έχουν ανάγκη να υποστηριχθούν για μια συναισθηματική, οικογενειακή, σωματική, οικονομική, κοινωνική δυσκολία που βιώνουν είτε κάποιον προβληματισμό που αφορά την ηλικία τους (π.χ. εφηβεία και αλλαγές στο σώμα-συναίσθημα). Επίσης, σε περιπτώσεις σχολικού εκφοβισμού, απομόνωσης, δυσκολίας ενός μαθητή/τριας να ενταχθεί στο σχολείο αλλά και θεμάτων επαγγελματικού προσανατολισμού. Τέλος, οποιοσδήποτε μαθητής έχει το δικαίωμα να απευθυνθεί στον σχολικό κοινωνικό λειτουργό ώστε να ενημερωθεί σχετικά με τον ρόλο του στο σχολείο, καθώς είναι μια νέα συνθήκη για τους μαθητές και είναι λογικό να χρειάζεται η κατάλληλη ενημέρωση.

6. Που πιστεύετε ότι οφείλεται η έξαρση της βίας και της νεανικής παραβατικότητας

σήμερα;

Σε μια κοινωνία όπου φαινόμενα όπως η φτώχεια, η ανεργία, οι κοινωνικές και οικονομικές ανισότητες και οι διακρίσεις βρίσκονται σε έξαρση, είναι λογικό και επόμενο να υπάρχει αστάθεια και ανισοροπία στις ανθρώπινες σχέσεις και πόσο μάλλον ένα πολύ μεγάλο ποσοστό εγκληματικότητας και βίας ανεξαρτήτως ηλικίας, φύλου, εθνικότητας, θρησκείας, μόρφωσης..

Οι αιτίες που μπορεί να οδηγήσουν έναν ανήλικο στην βία και την παραβατικότητα είναι διαφορετικές και μοναδικές για κάθε περίπτωση. Ο ρόλος της οικογένειας είναι πολύ σημαντικός, καθώς το οικογενειακό περιβάλλον αποτελεί τον μικρόκοσμο μέσα στον οποίο μεγαλώνει το παιδί κατ' επέκταση οι γονείς και οι συμπεριφορές τους αποτελούν πρότυπο για τα παιδιά. Οι αρνητικές γονεϊκές πρακτικές, η έλλειψη δεξιοτήτων, η απουσία γονεϊκού ελέγχου, η παραμέληση, η αυταρχικότητα, η επιτρεπτικότητα, το απορριπτικό στυλ και παρόμοιου τύπου συμπεριφορές λειτουργούν ως αρνητικό πρότυπο για τα παιδιά και θεωρούνται ως παράγοντες υψηλού κινδύνου για την εμφάνιση παραβατικής συμπεριφοράς. Επίσης, είναι σύνηθες, παιδιά που έχουν εκτεθεί σε βίαιες συμπεριφορές εντός της οικογένειας να προβούν και τα ίδια μεταγενέστερα σε αντίστοιχες πράξεις. Τα σχολεία και το σχολικό κλίμα μπορούν να συμβάλουν θετικά στις ακαδημαϊκές επιδόσεις καθώς και στην ανάπτυξη, την υγεία και την ευημερία των παιδιών και των εφήβων, ωστόσο όπως και ο θεσμός της οικογένειας έτσι και ο θεσμός της εκπαίδευσης βρίσκονται σε κρίση. Παρατηρούμε πως τα τελευταία χρόνια οι σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών έχουν γίνει περισσότερο απρόσωπες και τυπικές. Παράλληλα, η πολύωρη έκθεση των νέων στον κόσμο των μέσων κοινωνικής δικτύωσης σήμερα, τα οποία σε μεγάλο ποσοστό προβάλλουν έναν μη ρεαλιστικό τρόπο ζωής με ήρωες-πρότυπα ανθρώπους που προωθούν την βία, την παραβατικότητα, ενισχύουν τις διακρίσεις και τα στερεότυπα μεταξύ των δύο φύλων με αποτέλεσμα να συμβάλλουν στην εξέλιξη του προβλήματος.

7. Υπάρχει ανταπόκριση από τους μαθητές;

Ναι, σίγουρα υπάρχει ανταπόκριση από τους μαθητές, κάτι που με κάνει ιδιαίτερα χαρούμενη! Πολλοί μαθητές δειλιάζουν

στην αρχή καθώς δεν γνωρίζουν τι είναι ένας Κοινωνικός Λειτουργός ή έχουν μια λανθασμένη εικόνα γύρω από το επάγγελμά μου. Παρ' όλα αυτά, βλέπω πως οι έφηβοι έχουν την ανάγκη να μοιραστούν συναισθήματα, σκέψεις και προβληματισμούς και τολμούν πολύ πιο εύκολα από τους ενήλικες να ζητήσουν υποστήριξη για τα θέματα που τους αφορούν.

8. Τι σας ώθησε στην επιλογή της συγκεκριμένης σχολής;

Είμαι σίγουρη πως εάν ρωτήσετε κάποιον επαγγελματία ή φοιτητή κοινωνικό λειτουργό τον λόγο που επέλεξε αυτό το επάγγελμα θα σας απαντήσει «γιατί μου αρέσει να βοηθάω ανθρώπους!». Κάτι που στην πορεία κατάλαβα πως ίσχυε και για εμένα, καθώς μέσω του εθελοντισμού που έκανα ως μαθήτρια συνειδητοποίησα πόση ευχαρίστηση και ικανοποίηση ένιωθα μέσω της προσφοράς σε άτομα που βρίσκονταν σε ανάγκη.

Παράλληλα, μελετώντας το πρόγραμμα σπουδών της σχολής μου και βλέποντας πως διδάσκονταν μαθήματα όπως η εγκληματολογία, το ποινικό δίκαιο, η κλινική ψυχολογία, κοινωνική πολιτική κ.α., κατάλαβα αμέσως πως οι γνώσεις που προσφέρει η σχολή της Κοινωνικής Εργασίας είναι πολυδιάστατες και σίγουρα θα με βοηθούσαν στην μετέπειτα μου εξέλιξη ως άνθρωπο πρώτα και μετά ως Κοινωνικό Λειτουργό. Η επαγγελματική αποκατάσταση ήταν σίγουρα ένας ακόμη λόγος που επέλεξα αυτό το επάγγελμα, καθώς, δυστυχώς βέβαια, οι κοινωνικές ανάγκες και τα ανθρώπινα προβλήματα αυξάνονται με τα χρόνια, οπότε και η ζήτηση των Κοινωνικών Λειτουργών είναι και θα παραμείνει σταθερή.

9. Ποια στοιχεία του χαρακτήρα / της προσωπικότητας μπορούν να βοηθήσουν στην άσκηση

αυτού του επαγγέλματος;

Οι διαπροσωπικές δεξιότητες είναι αναγκαίες στο επάγγελμα του Κοινωνικού Λειτουργού. Ένας ικανός επαγγελματίας είναι καλός ακροατής, διακατέχεται από ενσυναίσθηση, ευαισθησία για τους γύρω του (ανεξαρτήτως εθνικότητας, φυλής, ηλικίας, οικονομικής κατάστασης, σεξουαλικού προσανατολισμού κ.α.) χωρίς ποτέ να κάνει διακρίσεις. Σίγουρα είναι ένα επάγγελμα που χρήζει ψυχικής ανθεκτικότητας (επεξ. - η ικανότητα ενός ατόμου να ξεπεράσει δύσκολες καταστάσεις και να βγει πιο δυνατό μέσα από αυτές) καθώς καθημερινά ο κοινωνικός λειτουργός συνεργάζεται και εξυπηρετεί ανθρώπους που αντιμετωπίζουν προβλήματα, άλλες φορές πιο ήπια και άλλες πολύ δύσκολα.

10. Πώς μπορεί να ενισχυθεί η παρουσία κοινωνικού λειτουργού/ ψυχολόγου στα σχολεία

καθώς και το έργο του;

Σίγουρα η τοποθέτηση ενός Κοινωνικού Λειτουργού/Ψυχολόγου σε κάθε σχολική μονάδα πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε καθημερινή βάση θα ενίσχυε τον ρόλο των δύο αυτών επαγγελμάτων. Η τοποθέτηση μας σε 5 διαφορετικές σχολικές μονάδες δυσκολεύει πολύ το έργο μας καθώς και την ποιότητα του. Και τα δύο επαγγέλματα βασίζονται σε μακροχρόνιες ή βραχύχρονιες παρεμβάσεις οι οποίες έχουν αρχή, μέση και τέλος και πραγματοποιούνται με συγκεκριμένες μεθόδους και τεχνικές τις οποίες δεν μπορούμε να αξιοποιήσουμε όταν ο χρόνος μας σε κάθε σχολείο είναι τόσο περιορισμένος.